

PROGRAM ZAPOBIEGANIA PRÓCHNICY DLA DZIECI W WIEKU SZKOLNYM

Program powstał we współpracy z Wojewódzkim Centrum Zdrowia Publicznego w Łodzi oraz Konsultantem Wojewódzkim w dziedzinie stomatologii dziecięcej, ze względu na dużą częstość występowania próchnicy wśród dzieci w wieku szkolnym z terenu województwa łódzkiego.

Głównym celem Programu było obniżenie występowania próchnicy wśród dzieci z terenu województwa łódzkiego, co jest możliwe do osiągnięcia poprzez promocję zachowań prozdrowotnych oraz objęcie jak największej liczby dzieci profesjonalną opieką stomatologiczną z zastosowaniem zabiegu lakowania. Podczas wizyty każde dziecko, które zgłosiło się do udziału w Programie, miało wykonane bezpłatne badanie oceniające stan higieny jamy ustnej, uzębienia oraz warunków zgryzowych, a także zabieg lakowania zębów szóstych stałych, jeśli według lekarza istniały wskazania do przeprowadzenia tego zabiegu. Dodatkowo w ramach każdej wizyty był przeprowadzony instruktaż mycia zębów oraz przekazanie informacji na temat prawidłowej higieny jamy ustnej i racjonalnego odżywiania. Każdy z rodziców otrzymał także informację na temat zaleceń lekarskich dotyczących dalszego postępowania.

W 2011 roku Program zapobiegania próchnicy dla dzieci w wieku szkolnym był realizowany **po raz trzeci**. Jego adresatami były dzieci ośmioletnie z terenu województwa łódzkiego.

W budżecie Województwa Łódzkiego na 2011 rok, na realizację świadczeń w ramach przedmiotowego Programu zarezerwowano kwotę **50.000 złotych**, z której wydatkowano **29.099 złotych** (tj. 68,8%). W postępowaniu konkursowym wyłoniono 8 realizatorów z którymi podpisano umowę, byli to:

1. Poradnia Specjalistyczna „ZDROWIE” s. c. MEDKOM w Łodzi.
2. ZOZ Łódź-Polesie w Łodzi.
3. SP ZOZ „Ośrodek Zdrowia” w Ksawerowie.
4. SP ZOZ w Konstantynowie Łódzkim.
5. NZOZ „Maldent” s. c. w Łodzi.
6. NZOZ „SZEL-STOM” w Czerniewicach.
7. NZOZ „DENS” w Żelechlinku.
8. Szpital Wojewódzki im. Jana Pawła II w Bełchatowie.

W ramach zachęcenia do korzystania z Programu podjęto działania mające na celu rozdysponowanie plakatów (400 sztuk) i ulotek (10.000 sztuk) pomiędzy realizatorów, starostów, wójtów, szkoły podstawowe, domy dziecka, przedszkola, ośrodki pomocy społecznej, Łódzki Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia, fundacje, stowarzyszenia, domy

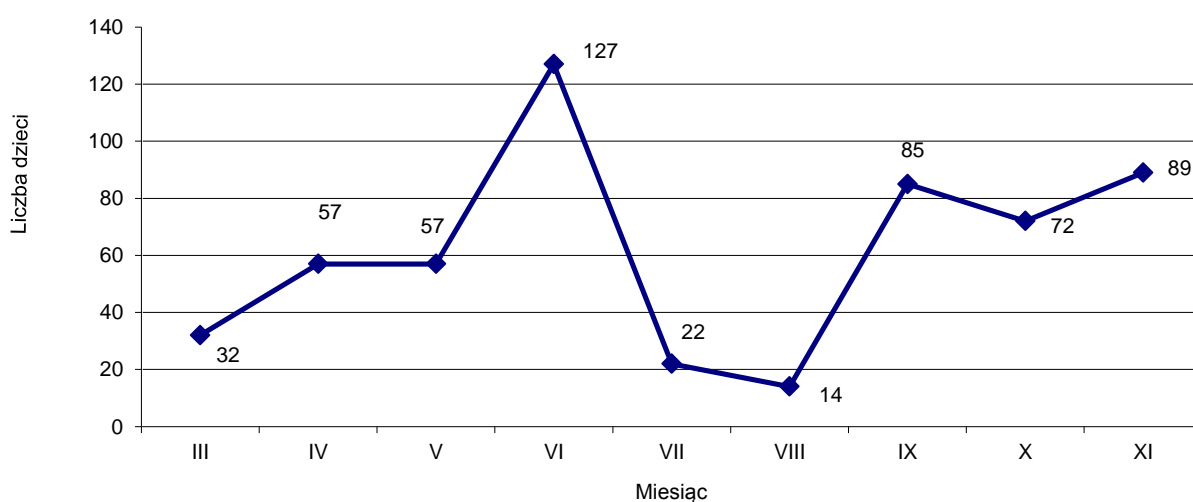
kultury. Informację o Programie rozpowszechniano poprzez Internet i lokalne media: gazety (np. ogłoszenia w Dzienniku Łódzkim i dwutygodniku Urwisowo), radio (np. spoty w Radio Parada, informacje samorządowe w Radio Fama oraz komunikaty w Radio Łódź).

Podczas 9 miesięcy trwania Programu do wszystkich realizatorów zgłosiło się 555 uczniów (283 dziewczynek i 272 chłopców), u których łącznie zalakowano 1.521 zębów. Liczba przebadanych dzieci stanowiła 2,5% populacji, która była adresatem programu (liczba ludności w wieku 8 lat – stan na dzień 31.12.2010 roku – 21.752 osób¹).

Zgłaszalność uczniów do udziału w Programie różniła się w poszczególnych miesiącach. Najniższa zgłaszalność wystąpiła w lipcu i sierpniu (odpowiednio 22 i 14 dzieci), ponieważ są to miesiące wakacyjne. Najwyższe wartości osiągnęła w czerwcu i listopadzie. Szczegółowe informacje przedstawia wykres nr 1.

Wykres nr 1.

Zgłaszalność uczestników Programu w poszczególnych miesiącach jego realizacji.

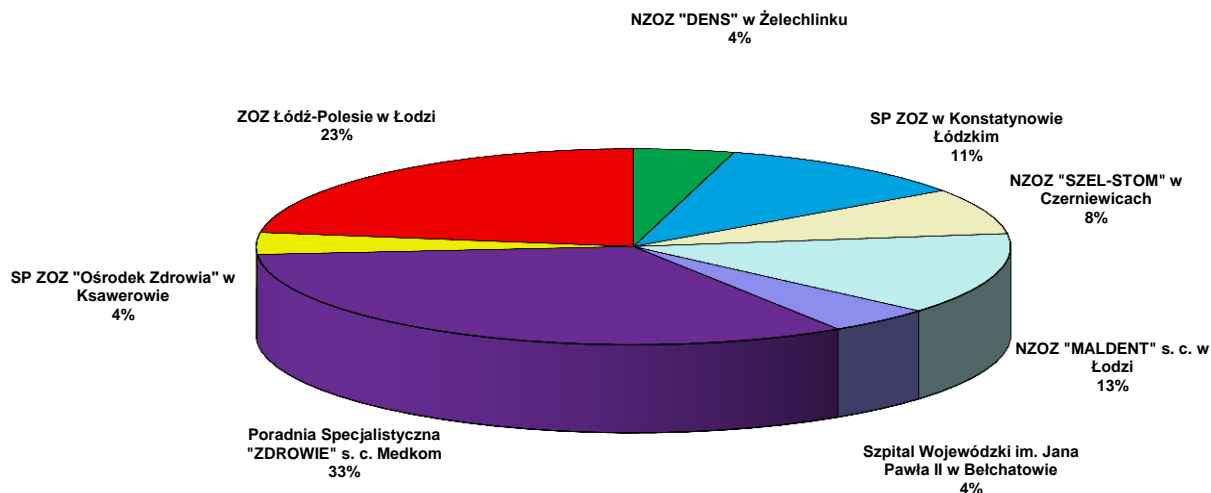

Największy odsetek osób zainteresowanych świadczeniami w ramach Programu zgłosił się do realizatorów z terenu Łodzi, co stanowiło 69% (383 osób) przebadanej populacji. Szczegółowe informacje na temat odsetka osób przyjmowanych przez poszczególnych realizatorów Programu przedstawia wykres nr 2.

¹ Dane według GUS – Bank Danych Lokalnych

Wykres nr 2.

Odsetek przebadanych dzieci przez poszczególnych realizatorów w ramach Programu.

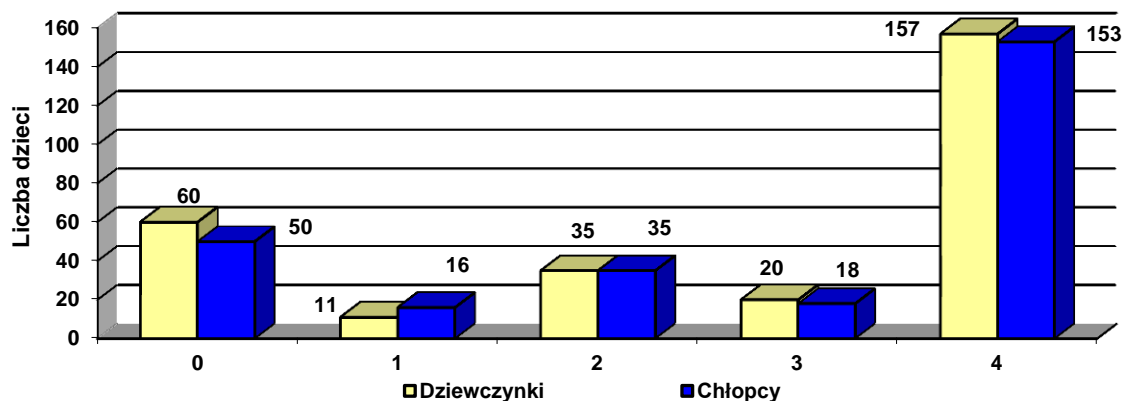
W ramach wizyty u wszystkich pacjentów dokonano oceny stanu higieny jamy ustnej i uzębienia, warunków zgryzowych oraz przeprowadzono instruktaż mycia zębów.

U 310 dzieci (55,9%), we wszystkich (4) szóstych zębach stałych zastosowano zabieg lakowania zębów lakiem szczelinowym. Lakowanie trzech (3) szóstek przeprowadzono u 38 dzieci (6,8%), po dwa (2) zęby zalakowano u 70 dzieci (12,6%), a 27 dzieci (4,9%) miało zalakowane po jednym (1) zębie. W przypadku 110 dzieci (19,8%), lekarz stomatolog przeprowadzający badanie nie stwierdził wskazań do wykonania zabiegu lakowania.

Szczegółowe informacje dotyczące liczby zalakowanych podczas wizyty zębów, według płci dziecka przedstawia wykres nr 3.

Wykres nr 3.

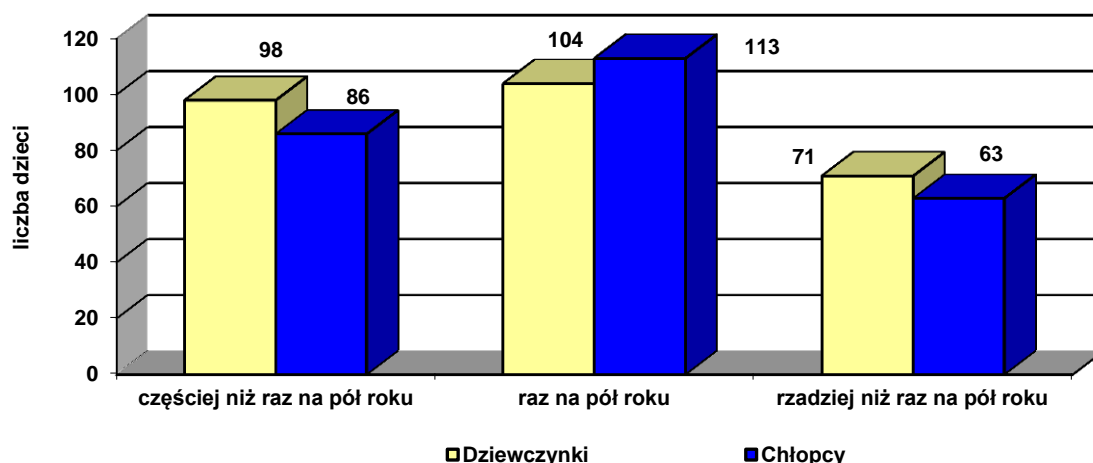
Liczba zalakowanych zębów w ramach Programu, według płci dziecka.

Na podstawie przeprowadzonych analiz w grupie dzieci, które korzystały już wcześniej ze świadczeń lekarza dentysty (535 dzieci) ponad dwie trzecie - 357 pacjentów ostatni raz było u lekarza w ciągu 6 miesięcy; w ciągu ostatnich 12 miesięcy odwiedziło gabinet dentystyczny 124 dzieci (23,2%), a dawniej niż rok temu – 54 (10,1%). Z populacji dzieci, które już wcześniej korzystały z porad lekarza dentysty nieco ponad dwie piąte z nich – 217 osób (40,6%) odwiedza stomatologa średnio raz na pół roku, częściej niż raz na pół roku, nieco ponad jedna trzecia z nich – 184 dzieci (34,4%), natomiast rzadziej niż raz na 6 miesięcy – 134 osób (25%). Częstotliwość korzystania ze świadczeń stomatologa przez dzieci według płci przedstawia wykres nr 4.

Wykres nr 4.

Częstotliwość korzystania populacji badanej ze świadczeń stomatologa według płci.

Nawyki higieniczne i żywieniowe

Znaczna większość ośmiolatków (493 – 88,8%) zgłaszających się do Programu myło zęby jeden lub dwa razy dziennie. Rzadziej niż raz dziennie czynność tą wykonywało 32 dzieci (5,8%), natomiast częściej niż 3 razy na dobę po szczoteczkę sięgało 30 badanych dzieci (5,4%).

Jednocześnie wszyscy rodzice/opiekunowie deklarowali, iż wyjaśniają dziecku korzyści wynikające z regularnego mycia zębów.

Oprócz regularnego mycia zębów w profilaktyce próchnicy duże znaczenie ma stosowanie innych produktów do higieny jamy ustnej tj. nici dentystycznych lub płynów do płukania jamy ustnej. W badanej grupie nieco ponad jedna trzecia deklarowała stosowanie niniejszych produktów (194 dzieci – 35%), w tym 136 (24,5%) osób stosowało płyny do płukania jamy ustnej, 58 (10,5%) nici dentystyczne oraz 27 (4,9%) korzystało z obu tych produktów.

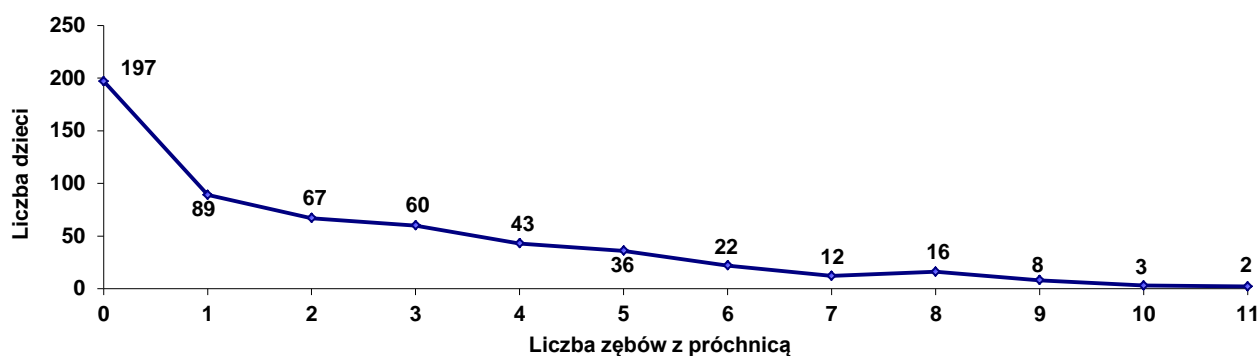
W ramach Programu lekarz udzielający świadczeń informował także rodziców oraz dzieci o wpływie diety na stan uzębienia. Większość ośmiolatków przyznawała się do spożywania słodkich przekąsek i napojów kilka razy w tygodniu (323 – 58,2%) lub nawet codziennie (107 – 19,3%). Grupa 119 dzieci jadła słodczyce rzadziej niż raz w tygodniu (21,4%), a 6 (1,1%) w ogóle ich nie spożywała.

Ocena stanu uzębienia, higieny jamy ustnej oraz warunków zgryzowych

Z przeprowadzonej przez lekarzy oceny stanu uzębienia mlecznego ośmiolatków wynika, iż 197 z 555 przebadanych miało zdrowe zęby mleczne. Wśród ośmiolatków przeważały dzieci, które miały po jednym zębie z próchnicą (89 osób, tj. 16%), 170 badanych miało od 2 do 4 zębów z próchnicą, tj. 30,6%, 5 lub więcej zębów z próchnicą – 99 dzieci, co stanowi 17,8 % populacji objętej Programem. 1 usunięty ząb miało 58 dzieci, natomiast 65 osób - 2 lub więcej, w przypadku jednej osoby brak danych. 83 pacjentów miało jeden ząb wypełniony, 206 badanych uczniów miało wypełnione 2 zęby lub więcej. Wykres nr 5 przedstawia w sposób bardziej szczegółowy stan uzębienia mlecznego ośmiolatków objętych Programem.

Wykres nr 5.

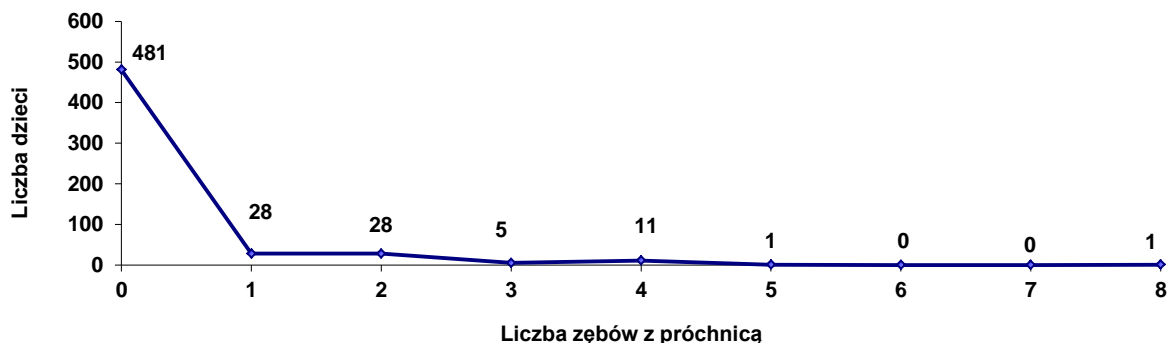
Stan uzębienia mlecznego dzieci objętych Programem – liczba zębów z próchnicą w badanej populacji.

Badana populacja dzieci charakteryzowała się lepszym stanem uzębienia stałego aniżeli mlecznego. U 74 dzieci stwierdzono próchnicę, przy czym maksymalną liczbę zębów z ubytkami, która wynosiła 8, zaobserwowano u jednego dziecka. 46 ośmiolatków miało co najmniej jeden ząb wypełniony, maksymalna liczba zębów wypełnionych wynosiła 6 (1 dziecko), żadne z dzieci nie miało usuniętych zębów stałych.

Wykres nr 6.

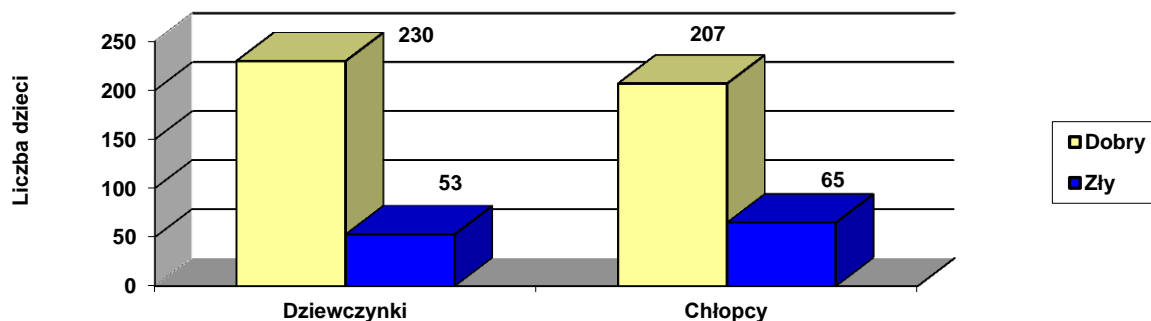
Stan uzębienia stałego dzieci objętych Programem – liczba zębów z próchnicą w badanej populacji.

Stan higieny jamy ustnej u 78,7% (437 osób) ośmiolatków lekarze dentyści ocenili jako dobry, jako zły u pozostałych 21,3% (118 osób). Stan higieny jamy ustnej nie zależy od płci badanego dziecka. Szczegółowe informacje przedstawia poniższy wykres.

Wykres nr 7.

Stan higieny jamy ustnej a płeć badanego dziecka.

W wyniku przeprowadzonych badań przez lekarzy, ocena stanu uzębienia dzieci zgłaszających się na wizyty w ramach Programu wykazała, że prawie dwie trzecie dzieci (326 – 58,7%) miała wadę zgryzu. Potrzebę dalszego leczenia dziecka (niezależnie od jej przyczyn) stwierdzono aż u 84,5% (469) dzieci (239 dziewczynek i 230 chłopców).